

## FAİZ KARARLARI RİSKLER VE FIRSATLAR

Çarşamba günü F.E.D.'in, Perşembe günü de Merkez Bankamızın faiz kararları üst üste açıklandı. F.E.D. 2018 yılı sonrasında ilk defa faiz arttırımına giderek politika faizini 25 baz puan arttırırken T.C.M.B. yüzde 14'lük politika faizini sabit tuttu, enflasyon tahminini yukarı çekti ve bu yılda altı kez daha faiz arttırımı yapacağını, büyümenin düşük, enflasyonun yüksek seyredeceğini belirterek enerji ve emtia fiyatlarının yüksek kalmaya devam edeceği öngörüsünde bulundu. Bundan sonraki toplantılarda bilanço daraltmasına başlanacağı da açıklandı. F.E.D. iletişim politikasında örnek alınacak bir Merkez Bankası. Sağlıklı ve başarılı iletişimle beklentileri yönetebildiğinden piyasalarda çok sürprizler yaşanmıyor. Nitekim bu kararı da piyasalar nötr karşıladı. Faiz arttırmalarının devam edeceği, bilanço daraltılmasının başlayacağı hususu gelişmekte olan ülkeleri olumsuz etkileyecektir.

Savaş yoluyla yaşadığımız dış çok maalesef bizi çok kötü bir zamanımızda yakaladı. Salgın sonrası emtia ve enerji fiyatları yüksek seyrederken savaş nedeniyle daha da arttı. Risk primimiz zaten yüksekti, daha da yükseldi. (700'lerde) Hazine 5,5 yıllık son borçlanmasında dolar bazında yüzde 8,62 faiz ödemek zorunda kaldı. Bugün geldiğimiz noktada TÜFE yüzde 55, ÜFE yüzde 103'lerde. G-20 de yükselen ekonomilerde Arjantin'e ait yüksek enflasyon rekorunda artık ülkemiz birinci sırada. Küresel ortamdan da enflasyon ithal ediyoruz. Jeopolitik risklerin artışı dış ticaret ve turizm gelirlerini olumsuz etkileyecek. Kısa vadeli dış borç 173,7 milyar dolarla 2018 seviyesini (171) de aşarak rekor kırdı. Faiz gideri bütçede tekrar hızlı yükselişini devam ettiriyor. Bütçenin yüzde 21,7 sine ulaşan faiz gideri 2022 Ocak-Şubat döneminde bir önceki dönemine göre yüzde 66,9 artarak 57,9 milyar dolara yükseldi. Cari açığın yeni ekonomi modeli ile azalacağı ve bu suretle fiyat istikrarı sağlanacağı iddia edilirken tam aksi sonuçlar meydana geldi. Son 49 ayın en yüksek cari açığını Ocak 2022 ayında 7,1 milyar dolarla vermiş bulunuyoruz. Üstelik bu tutar savaş öncesine ait. Negatif reel faizde (-) yüzde 40,4'le dünya rekorları kırıyoruz. Bankacılık sistemini yüzde 14'le fonluyor aynı sistemden yüzde 25 faizle borç alıyoruz.

İşte bu makroekonomik göstergelerin yaşandığı ortamda hem Ukrayna-Rusya savaşı hem de F.E.D.'in faiz ve bilanço daralta kararları geldi. Kuşkusuz çok etkileneceğiz. Bizce en büyük riskler bunlar değil. İzlenen hiçbir tutarlılığı olmayan para ve maliye politikaları. Son faiz kararının nasıl çıkacağına hiçbir önemi yoktu. Zira ortada kendi içinde tutarlı, piyasa paydaşlarını ikna edebilen bir politika seti yok. Tasarruflar yerine tüketimi teşvik eden ekonomi modelimizin bir çıkışı yok. Faizleri indirerek rekabetçi kurla dış ticaret açığını, dolayısıyla cari açığı azaltarak enflasyonun düşürüleceği söylendi. Tam aksi sonuçları yaşıyoruz. İhracatımız gerçekten artıyor, ithalatımız ise bundan daha fazla artıyor. (Daha az miktara daha çok para ödüyörüz) Kur Korumalı Hesap diye bir uygulama icat ederek Türk Lirası tasarrufları da dövize endeksledik. Bu hesapların tutarı son açıklamalara göre yaklaşık 560 milyar TL. Buna karşın döviz kurunu baskılamaya devam ettiğimizden rezervlerimiz de artmıyor, güven ve istikrar sağlayamadığımızdan yerleşikler döviz almaya devam ediyor. Bu hesaplardan bütçeye gelecek ciddi bir potansiyel yük var. Faizsiz para politikası macerasında tüm dünyanın aksine ısrarla yol almaya devam ediyoruz. Bürokrasiyi aşağılayıcı mesajlar vererek yabancı sermayeyi çekme garabetini gösteriyoruz. Enflasyon problemlerini çözmeden istikrar sağlanamayacağını pahalı bedellerle öğrenmek zorunda kalıyoruz. En büyük riskimiz bu hususlar. Fırsatlarımıza gelince; Jeopolitik konumumuz büyük bir avantaj olarak tekrar ülkemize bir fırsat yaratacağı izlenimini veriyor. Dış politikada "değerli yalnızlık" politikasıyla yaptığımız bunca hataya rağmen son dönem izlenen dikkatli politikalarla hem batı ve hem de Rusya nezdinde olumlu bakış açıları alıyoruz. Enerji ve Lojistik hatlarında yer almamız, A.B.D, İsrail, Avrupa Birliği ile ilişkilerin olumlu yönde gidişatı, Doğu Akdeniz'deki petrol ve doğalgaz ulaşımında devreye girme ihtimallerimiz oldukça pozitif görüntüler veriyor. Avrupa Birliği çıpası da ülkemiz için çok önem arz ediyor. Doğrudan yatırımların yüzde yetmiş A.B. den geliyor, hem de Hollanda ve Almanya'dan. Bu çıpanın tekrar hayata geçirilmesi için önümüzde bir fırsat var, bunu değerlendirmeliyiz. Tam üyelik yolunu çabuklaştıracak bir zaman varsa o da bu an. Bu konu bir türlü sağlayamadığımız evrensel standartlarda demokrasi ve hukuk ortamı için de ayrıca gerekli diye düşünüyoruz. Hukukun üstünlüğü endekslerinin yüksek olduğu ülkelerin daha gelişmiş ülkeler olması tesadüf değil.